THE PEDAGOGICAL LEGACY OF JÁN SEBERÍNI IN THE CONTEXT OF TODAY'S EDUCATION

[PEDAGOGICKÝ ODKAZ JÁNA SEBERÍNIHO V KONTEXTE DNEŠNÉHO ŠKOLSTVA]

Miroslav Gejdos – Dominika Pazitkova

doi: 10.18355/PG.2026.15.1.3

Abstract
The study deals with the pedagogic and social contribution of Ján Michal Seberíni (1780–1857), an evangelical clergyman, pedagogue and educational reformer, whose significance goes beyond the boundaries of his time and reaches into contemporary pedagogical theory and practice. The article presents his life destinies, the main pedagogical principles contained in his work On the main principles of initial education for educators and their duties (1810) and analyzes their connection with current pedagogical concepts. The author of the emphasizes Seberín's emphasis on the mother tongue, individualization in teaching, all-round development of the child's personality and the teacher's ethical responsibility, thereby anticipating modern pedagogical paradigms such as constructivism or inclusive pedagogy.

Key words
Ján M. Seberíni, history of pedagogy, school reform, primary education, Slovak education

Abstrakt
Štúdia sa zaoberá pedagogickým a spoločenským prínosom Jána Michala Seberíniho (1780–1857), evanjelického duchovného, pedagóga a reformátora školstva, ktorého význam presahuje hranice jeho doby a zasahuje až do súčasnej pedagogickej teórie a praxe. Štúdia predstavuje jeho životné osudy, hlavné pedagogické zásady obsiahnuté v jeho práci *O hlavných zásadách začiatočnej výchovy pre vychovávateľov a o ich povinnostiach* (1810) a analyzuje ich prepojenie so súčasnými pedagogickými koncepciami. Autori zdôrazňujú Seberíniho dôraz na materinský jazyk, individualizáciu vo vyučovaní, všestranný rozvoj osobnosti dieťaťa a etickú zodpovednosť učiteľa, čím anticipoval moderné pedagogické paradigmy, ako sú konštruktivizmus alebo inkluzívna pedagogika.

Kľúčové slová
Ján M. Seberíni, dejiny pedagogiky, školská reforma, začiatočná výchova, slovenské školstvo

Introduction

Ján Michal Seberíni bol jednou z kľúčových osobností slovenského pedagogického myslenia začiatku 19. storočia. Narodil sa 14. septembra 1780 vo Veličnej na Orave, v prostredí evanjelickej inteligencie, čo zásadne ovplyvnilo jeho záujem o výchovu, osvetu a národnú kultúru (Bakoš 1957, 9). Jeho životné dielo odzrkadľuje súdobý zápas o školskú reformu, modernizáciu vzdelávacieho systému a posilnenie slovenského jazyka vo výchove. Seberíniho pedagogické názory boli čerpali z osvietenských filozofických vplyvov, najmä z pestalozziánskej tradície, ktorá zdôrazňovala výchovu ako proces všestranného formovania človeka – vo fyzickej, duševnej aj morálnej rovine (Bakoš 1957, 38–40). Seberíniho reformné snahy, vrátane jeho pedagogických spisov,

predstavovali dôležitý míľnik v dejinách slovenského školstva, predovšetkým v oblasti začiatočného školstva a prípravy učiteľov.
Cieľom tohto článku je prezentovať Seberíniho život a pedagogické dielo, poukázať na jeho výchovné zásady na ich aktuálnosť pre súčasnú pedagogickú teóriu a prax. Seberíni pôsobil v období osvietenstva a raného národného obrodenia. Vzdelával sa v Prešove a v Jene (kde sa venoval aj botanike a mineralógii) a neskôr sa stal superintendentom banského dištriktu v Banskej Štiavnici.
Bol stúpencom tereziánskych a jozefínskych osvietenských myšlienok, ktoré kládli dôraz na rozvoj vzdelania, reformu školstva a zlepšenie vychovávateľskej úrovne. V roku 1842 založil v Banskej Štiavnici ľudovú školu pre chudobné banícke deti, čím prakticky prispel k demokratizácii vzdelania.
Okrem toho presadzoval zvýšenie odbornej úrovne vychovávateľov a učiteľov a písal pedagogické spisy, ktoré mali slúžiť pre vychovávateľov a učiteľov. (Bakos, 1957: 9 – 10).

Náčrt života Jána M. Seberíniho
Seberíniho raný život bol poznačený osvietenským prostredím severného Uhorska. Vzdelanie získal na evanjelických lýceách v Kežmarku a Bratislave, kde sa stretol s modernými jazykovými a pedagogickými ideami (Cecetka 2016: 34). Neskôr pokračoval v štúdiách na univerzite v Jene, kde si osvojil zásady moderného pedagogického myslenia, medzi ktorými dominoval vplyv Johannesa Heinricha Pestalozziho. Po ukončení štúdií sa Seberíni vrátil na Slovensko, kde pôsobil ako evanjelický farár v Dolných Strhároch, neskôr v Banskej Bystrici, kde zastával aj funkciu seniorálneho dozorcu a školského inšpektora (Bakos 1957:, 45). Jeho okruh pôsobenia presahoval rámec cirkevných záležitostí – realizoval reformy v miestnom školstve, organizoval vzdelávanie učiteľov, presadzoval materinský jazyk ako vyučovací prostriedok a podporoval zakladanie škôl pre dievčatá.

Pedagogické dielo a základné zásady výchovy
Seberíniho pedagogické dielo vychádzalo z jeho praktických skúseností i filozofických reflexií. Jeho najvýznamnejším dielom je publikácia *O hlavných zásadách začiatočnej výchovy pre vychovávateľov a o ich povinnostiach* (Seberíni 1810), ktorá predstavuje prvú komplexnú slovenskú metodiku pre učiteľov. Seberíni napísal túto príručku v latinskej podobe v roku 1810, určenú pre domácich vychovávateľov a pedagógov, ktorí sa starajú o deti vo veku približne 7–10 rokov. V diele sa venuje viacerým oblastiam výchovy: intelektuálnemu rozvoju, telesnej výchove, morálnemu a spoločenskému formovaniu dieťaťa, ako aj estetickému cíteniu. (Cecetka, 2016: 34–36; Bakos, 1957: 38 – 40). Dôležitou súčasťou sú aj povinnosti vychovávateľa — Seberíni nehovorí len o tom, čo by sa malo robiť s deťmi, ale aké morálne a pedagogické vlastnosti by mali mať tí, ktorí výchovu riadia. (Bakoš, 1957: 38 – 40).
Seberíni presadzuje nasledovné pedagogické princípy a metódy:
- Zásada skúsenosti a názornosti: Seberíni odporúča, aby výchova vychádzala zo skúseností detí a z ich najbližšieho prostredia. Nie je to len abstraktné učenie, ale učenie prostredníctvom pozorovania a interakcie s reálnym svetom.
- Telesná výchova: V obraze výchovy detí nezanedbáva telesný rozmer – vidí dôležitosť fyzickej aktivity, hry a cvičení ako súčasti výchovy.
- Estetická výchova: Seberíni podporuje rozvoj estetického cítenia – deti by mali mať možnosť vnímať krásu, kultivovať cit pre krásu a umenie. (Cecetka, 2016, 34 – 36).
- Morálna a spoločenská výchova: Vychovávateľ podľa Seberíniho má zodpovednosť formovať charakter dieťaťa jeho mravné zásady, spoločenské správanie, zodpovednosť voči okoliu. (Bakos, 1957: 41 – 43).

- Individualizácia: Seberíni zdôrazňuje potrebu prispôsobovania výchovy individuálnym schopnostiam a potrebám detí. Nie všetky deti sú rovnaké, a preto vychovávateľ musí byť citlivý k rozdielom. (Žilinská univerzita, 2006: 23 – 25).
- Seberíni kladie vysoké nároky na vychovávateľa / pedagóga. Podľa neho by mal byť vychovávateľ nielen vzdelaný, ale aj morálne zrelý, čestný a oddaný výchove. (Bakos, 1957: 41 – 43).
- Dôležité je podľa neho pokračujúce vzdelávanie vychovávateľov – Seberíni podporuje semináre, systematickú prípravu a rozvoj vychovávateľa.
- Tiež vidí vychovávateľa ako vzor – jeho správanie, hodnoty a prístup k deťom sú sami o sebe výchovnou silou. (Žilinská univerzita, 2006: 23 – 25).

Filozofické a teoretické východiská výchovy

Seberíni čerpá z filozofie Jean-Jacquesa Rousseaua, najmä z jeho predstáv o prirodzenosti detského vývinu a potrebe rešpektovať detskú individualitu. Zároveň sa pri formulovaní metód výchovy opiera na princípoch Jána Amosa Komenského – najmä zásade názornosti, postupnosti a systematickosti vyučovania. V jeho koncepcii sa tak stretávajú osvietenské a humanistické ideály (Rousseau) s pedagogickou tradíciou (Komenský).

Príručka nebola určená len pre akademické publikum, ale pre praktických vychovávateľov – ľudí, ktorí denne pracujú s deťmi. Preto obsahuje konkrétne odporúčania a usmernenia, nie iba teoretické úvahy. Seberíni videl výchovu ako spoločensky dôležitú službu: výchova detí je cestou, ako formovať budúce generácie a ovplyvňovať morálnu a spoločenskú budúcnosť. Jeho dielo je súčasťou širšieho reformného kontextu – osvietenské reformy, potreba vzdelanosti medzi laickou vrstvou, posilnenie učiteľského povolania. Dielo je považované za jednu z prvých pedagogických príručiek na Slovensku, ktorá systematicky formulovala pedagogické zásady pre vychovávateľov. V pedagogickej historiografii sa Seberíniho príručka často citovala ako dôležitý medzník v rozvoji školstva a výchovy v 19. storočí. (Žilinská univerzita, 2006: 23 – 25). V edícii „Zo slovenskej pedagogickej minulosti“ bol jeho pedagogický spis kompletne vydaný, čo dokazuje trvalý záujem o jeho myšlienky. (Bakos, 1957, 38–40).

Dôležitosť pre modernú pedagogiku

Seberíniho dôraz na skúsenosť, individuálny prístup a komplexný rozvoj dieťaťa sú veľmi blízke moderným pedagogickým modelom (napr. konštruktivizmus, zážitkové učenie, holistické výchovné prístupy). Jeho predstava vychovávateľa ako morálneho a profesionálneho sprievodcu detí rezonuje s dnešnými požiadavkami na učiteľov (reflexia, etika, profesionálny rast). Praktické usmernenia, ktoré ponúkal, môžu byť východiskom pre historickú pedagogickú reflexiu, ale aj pre rekonštrukciu tradičných výchovných postupov v kontexte dnešnej pedagogiky.

Pedagogické zásady v Seberíniho diele

V dielach Jána M. Seberíniho sa odráža jeho snaha vytvoriť systematický a ucelený pohľad na výchovu dieťaťa v rannom školskom veku. Jeho zásady vychádzajú z moderných pedagogických a filozofických východísk svojej doby, no zároveň sú prispôsobené podmienkam slovenského prostredia začiatku 19. storočia. Predstavíme niektoré z najvýraznejších: Seberíni tvrdil, že dieťa sa učí „najlepšie prostredníctvom priameho kontaktu s vecami a javmi,“ preto má byť vyučovanie sprevádzané konkrétnymi príkladmi, predmetmi, javmi a aktivitami (Seberini 1810). Jeho názornosť nie je len formalizovaný princíp – interpretoval ju ako aktívnu skúsenosť dieťaťa, ktoré spoznáva svet „vlastným zrakom, sluchom a dotykom“. Názornosť v jeho chápaní predpokladá, že učiteľ dieťaťu nevysvetľuje abstraktné pojmy, ale umožňuje mu „učiť sa konaním“. Táto myšlienka predznamenáva John Deweyho koncepciu learning by

doing a Jean Piagetov konštruktivistický model poznania. Seberíni zdôrazňuje, že jednotlivé poznatky a zručnosti majú byť podávané „v správnom poradí, primerane veku a duševným schopnostiam dieťaťa“ (Bakos, 1957: 47). Zložitosť učiva musí narastať postupne, v súlade s mentálnym dozrievaním dieťaťa. Jeho poňatie postupnosti odzrkadľuje Rousseauovu predstavu prirodzeného vývoja dieťaťa, no s väčším dôrazom na didaktickú štruktúru. Takéto ponímanie je základom súčasného didaktického princípu gradácie a scaffoldingu.

Princíp gradácie (Stupňovanie)

Gradácia znamená postupné zvyšovanie náročnosti učebnej látky alebo úloh. Učivo sa nedávkuje naraz, ale od najjednoduchšieho k zložitejšiemu.

- Podstata: Žiak získava istotu na ľahkých úlohách, aby neskôr zvládol komplexné problémy.
- Aplikácia:
  - Jednoduché -> Zložité: Začať definíciami, pokračovať príkladmi a skončiť aplikáciou v praxi.
  - Konkrétne -> Abstraktné: Najprv si vec ukázať (napr. modely, obrázky) a až potom prejsť k teórii.
  - Známe -> Neznáme: Nadviazať na to, čo už žiaci vedia, a postupne pridávať nové vedomosti.
- Cieľ: Zabrániť frustrácii z príliš ťažkej látky a udržať motiváciu.

Princíp Scaffoldingu (Podpora)

Scaffolding (z anglického scaffold – lešenie) je dočasná pedagogická podpora poskytovaná žiakovi v procese učenia. Podobne ako pri stavbe domu, lešenie drží konštrukciu, kým sama nestojí. Keď žiak získa kompetenciu, podpora sa postupne odstraňuje.

- Podstata: Učiteľ poskytuje štruktúru, rady, pomôcky alebo modelové riešenia, ktoré umožňujú žiakovi vyriešiť úlohu, ktorú by sám zatiaľ nezvládol (tzv. Zóna najbližšieho vývinu podľa Vygotského).
- Formy scaffoldingu:
  - Modelovanie: Učiteľ ukáže, ako sa má úloha robiť ("My turn, your turn").
  - Karty, schémy, vizuálne organizátory: Pomocné materiály na usporiadanie myšlienok.
  - Rozdelenie úlohy (Chunking): Rozbitie veľkého projektu na menšie, riešiteľné kroky.
  - Navádzacie otázky: Učiteľ nedať odpoveď, ale otázkami usmerní žiaka k riešeniu.
- Cieľ: Vybudovať samostatnosť a sebadôveru.

Princíp primeranosti – rešpektovanie detskej psychiky

Jedným z pozoruhodných aspektov Seberíniho pedagogiky je jeho hlboká úcta k detskej psychike. Upozorňuje, že preťaženie, prílišná prísnosť alebo abstraktné učenie môžu deti odradiť od učenia, narušiť ich zdravie a zničiť motiváciu: „Nemožno žiakov preťažovať množstvom látky; postupnosť a názornosť sú dôležitejšie než pamäťové cvičenia.“

(Cecetka, 2016: 37). Seberíni tak predbehol moderné zásady emocionálne bezpečného vzdelávania a diferencovaného prístupu k žiakom.

V druhej časti diela venuje Seberíni osobitnú pozornosť morálnemu profilu učiteľa. Vyžaduje od neho:

- trpezlivosť a láskavosť,
- osobný príklad mravnosti,
- neustále vzdelávanie a sebazdokonaľovanie,
- schopnosť vcítiť sa do duše dieťaťa.

Jeho koncepcia „učiteľ-vzor“ je predchodcom dnešného etického kódexu učiteľov. Učiteľ podľa Seberíniho nemá len vyučovať, ale „umožniť deťom učiť sa z jeho života“. Seberíniho pohľad na výchovu presahuje akademické vzdelávanie – integruje fyzickú, duševnú a morálnu výchovu. Telesná výchova a starostlivosť o zdravie patria podľa neho medzi základné povinnosti vychovávateľa. Seberíni tu nadväzuje na idey všeľudovej výchovy, aké presadzoval už Jan Amos Komenský. V kontexte svojej doby ide o priekopnícku integráciu „výchovy duše i tela“ – dnes propagovanú v koncepcii wellbeingu, sociálno-emocionálneho učenia a vzdelávania pre zdravie. Jedným zo Seberíniho najprogresívnejších postojov bol jeho názor, že vyučovanie má prebiehať v materinskom jazyku dieťaťa, aby bolo preň „prirodzené a zrozumiteľné“ (Bakos, 1957: 46). Tento princíp bol revolučný, keďže školstvo bolo prevažne latinské alebo maďarské. Dnes je táto myšlienka kľúčová v bilingválnom vzdelávaní a pri ochrane jazykových práv. Táto rozšírená analýza prehlbuje pohľad na Seberíniho výchovné zásady a umožňuje ich porovnať so súčasnými pedagogickými teóriami.

Analýza pedagogického prínosu

Pedagogická príručka pre vychovávateľov z roku 1810 je kľúčovým dokumentom. Zaoberá sa výchovou detí vo veku od 7 do 10 rokov.

Zdôrazňoval význam **individuálneho prístupu**:

Vychovávateľ by mal brať do úvahy individuálne schopnosti dieťaťa a prispôsobovať výchovu jeho potrebám. Telesnú výchovu vnímal ako nevyhnutnú súčasť výchovy: kládol dôraz na rozvoj telesných schopností, čo je paralelné so súčasnými trendmi vo vývoji motoriky a zdravia v školách. Podporoval estetickú výchovu: vychovávanie citového a estetického vnímania dieťaťa bolo pre Seberíniho dôležité. Podľa Seberíniho výchova žiakov má vychádzať z ich najbližšieho prostredia: veril, že vzdelávanie by malo byť spojené so skúsenosťami a pozorovaním prostredia detí, čo zodpovedá moderným princípom zážitkového učenia. Seberíni zdôrazňoval a poukázal na spoločenskú a morálnu výchovu učiteľov:, t.z., že vychovávateľ musí mať nielen pedagogické, ale aj etické kvality; vyžadoval zriadenie učiteľských seminárov a kvalitnej prípravy pedagogického personálu. (Cecetka, 2016: 36, Bakos, 1957: 45).

Sociálny a výchovný dosah

Seberíni sa pričinil o založenie školy pre chudobné deti: tým, že poskytol vzdelanie deťom z baníckych rodín, prispel k sociálnej rovnosti a inklúzii v edukácii. (Bakoš 1957: 45). Seberíni sa aktívne postavil proti odnárodňovacím tlakom a podporoval slovenské národné práva, čo odzrkadľovalo jeho angažovanosť nielen v oblasti edukácie, ale aj kultúrnej identity. (Bakos, 1957: 45). Podporoval vzdelávanie kňazov a učiteľov: jeho aktivity v cirkvi a školstve smerovali k zvyšovaniu vzdelanostnej úrovne tých, ktorí mali významný vplyv na spoločnosť. Seberíni patril medzi prvých pedagógov, ktorí teoreticky i prakticky obhajovali potrebu vyučovať v materinskom jazyku. Tvrdil, že dieťa sa najlepšie rozvíja v prostredí, ktoré je mu jazykovo aj emocionálne blízke (Bakos, 1957: 46). To je v súlade so súčasným prístupom k bilingválnej a multikultúrnej edukácii, ktorá akcentuje rešpektovanie jazykovej identity žiaka. Jedným z kľúčových prvkov Seberíniho pedagogiky bol holistický prístup k výchove. V jeho koncepcii výchova zahŕňala telesné, duševné, morálne aj estetické aspekty. V príručke uvádza: „Výchova menších detí musí vychádzať z ich prirodzených schopností a z bezprostredného okolia... Telesné cvičenia, hry a starostlivosť o zdravie sú nenahraditeľnou súčasťou výchovy...“ (Seberini 1810, cit. podľa Bakos, 1957: 47). Tento pohľad v mnohom predznamenáva moderné koncepcie celostnej pedagogiky a zdravotnej výchovy.

Seberíni vnímal učiteľa nielen ako sprostredkovateľa vedomostí, ale aj ako morálny vzor pre deti. Zdôrazňoval potrebu neustáleho sebavzdelávania, osobnej integrity a rešpektovania individuálnych potrieb žiakov. Takáto rola učiteľa je významná aj

v súčasnej diskusii o profesijných kompetenciách pedagóga. V období formovania moderných európskych národov bol Seberíni jedným z mála slovenských pedagógov, ktorí sa snažili aktívne reformovať školstvo. Bol výraznou osobnosťou školských reformných hnutí, organizoval školské inšpekcie, rozvíjal vzdelávanie dievčat a podporoval vyučovanie v slovenskom jazyku (Cecetka, 2016: 36).

Súčasná relevancia Seberíniho pedagogických zásad

Súčasná pedagogika sa v mnohých smeroch zhoduje so Seberíniho koncepciou v nasledovných aspektoch:

- Individualizácia vzdelávania: dnes realizovaná napr. v inkluzívnom vzdelávaní, kde sa rešpektuje tempo a potreby každého žiaka;
- Holistický rozvoj osobnosti: moderná školská reforma zdôrazňuje všestranný rozvoj kompetencií, vrátane emocionálnych a sociálnych;
- Etika učiteľa: súčasné profesijné štandardy učiteľov vyžadujú aj morálnu a emocionálnu zrelosť;
- Význam materinského jazyka: je základom identity a kognitívneho rozvoja detí v ranom veku.

Hoci Seberíni žil v 19. storočí, jeho pedagogické princípy majú výrazný odkaz pre dnešnú pedagogiku najmä, čo sa týka:

1. ***Individualizácia výcho vy a učenia***
   Dnešné moderné vzdelávacie prístupy kladú veľký dôraz na individuálne potreby žiakov, diferencované vyučovanie a personalizované učenie. Seberíniho myšlienky o prispôsobení výchovy schopnostiam detí sú v tomto smere veľmi aktuálne.
2. ***Komplexný rozvoj osobnosti***
   Seberíniho dôraz na telesný, estetický, morálny a intelektuálny rozvoj dieťaťa korešponduje so súčasnou predstavou výchovy ako multidimenzionálneho procesu, ktorý nekončí pri akademických vedomostiach.
3. ***Inklúzia a sociálna zodpovednosť***
4. Založenie školy pre chudobné deti a snaha o rovný prístup k vzdelaniu rezonujú s dnešnými cieľmi inkluzívnej edukácie a sociálne spravodlivého školstva.
5. ***Profesijný rozvoj učiteľov***
   Seberíniho apel na zvyšovanie odbornej úrovne vychovávateľov a učiteľov predznamenal dnešné požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických pracovníkov, ich etický rozvoj a reflexiu pedagogickej praxe.
6. ***Etický a hodnotový rozmer výchovy***
7. Moderné školy sa čoraz viac zameriavajú na hodnotovú výchovu, občiansku zodpovednosť a formovanie charakteru žiakov. Seberíniho poňatie morálnej výchovy a spoločenskej angažovanosti pedagóga zostáva inšpiratívne.

Conclusion

Ján M. Seberíni predstavuje významného reformátora slovenského školstva, ktorý svojím dielom a praxou predznamenal mnohé prvky modernej pedagogiky. Jeho dôraz na materinský jazyk, individualizáciu, všestranný rozvoj a etiku pedagóga z neho robia neodmysliteľnú postavu dejín slovenského školstva. Jeho myšlienky sú zároveň nadčasové – aj dnes inšpirujú učiteľov a pedagógov pri hľadaní rovnováhy medzi tradíciou, humanizmom a modernou edukačnou praxou. Analýza súčasných vzdelávacích prístupov ukazuje, že Seberíniho idey nie sú iba historickým artefaktom, ale ponúkajú stále inšpiratívny rámec pre prax učiteľov. Individualizácia učenia a diferencované prístupy umožňujú reflektovať jedinečné potreby žiakov, holistický rozvoj podporuje komplexné formovanie kompetencií, zatiaľ čo etická a hodnotová dimenzia pedagogickej práce zdôrazňuje spoločenskú zodpovednosť učiteľa. Zároveň jeho myšlienka inkluzívneho a spravodlivého vzdelávania poukazuje na význam rovného prístupu k vzdelaniu pre všetky deti, čo je v súčasnosti kľúčové pre budovanie

inkluzívnych školských komunít. Seberíniho apel na neustály profesijný rozvoj učiteľov predznamenal dnešné požiadavky na kontinuálne vzdelávanie, sebareflexiu a etickú zrelosť pedagogických pracovníkov. Môžeme konštatovať, že odkaz Jána M. Seberíniho zostáva a jeho pedagogické princípy môžu byť aj dnes využité ako inšpiratívny rámec pre integráciu tradičných hodnôt s modernými edukačnými stratégiami. Štúdium jeho prístupu tak nie je len historickým prínosom, ale predstavuje praktickú hodnotu pre súčasnú pedagogickú prax a rozvoj kvalitného vzdelávania v Slovenskej akademickom priestore.

Bibliographic references

Bakos, L., ed. (1957). *Pedagogické dielo Jána Seberíniho.* Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
Cecetka, J., (1947). Pedagogika. Tranoscius. Tempo. Liptovský Mikuláš.
Cecetka, J., (2016). „Ján M. Seberíni a jeho prínos k dejinám pedagogiky.“ *Historicko-pedagogický fórum* 2: 33–38.
Hendrich, J., (1937). *Ako sa kedysi na Slovensku študovalo.* Turčiansky svätý Martin: Matica slovenská. 1. zväzok Spisov pedagogického odboru Matice slovenskej.
Seberíni, J. M., (1810). *O hlavných zásadách začiatočnej výchovy pre vychovávateľov a o ich povinnostiach.* Manuskript.
Žilinská univerzita. (2006). *Dejiny pedagogiky – skriptá.* Žilina: Pedagogická fakulta.

Doc. PhDr. PaedDr. Miroslav Gejdoš, PhD.
Department of Pedagogy and Psychology
Faculty of Education
Catholic University in Ružomberok
Hrabovská cesta 1, 034 01 Ružomberok
Slovakia
miroslav.gejdos@ku.sk
ORCID: 0000-0003-2471-302

Ing. Monika Lachmannová, Ph.D.
Secondary School of Forestry and Wood Technology J. D. Matejovie
Hradná 534, 033 01 Liptovský Hrádok
Slovakia
lachmannova@gmail.com
ORCID: 0009-0007-2751-3657